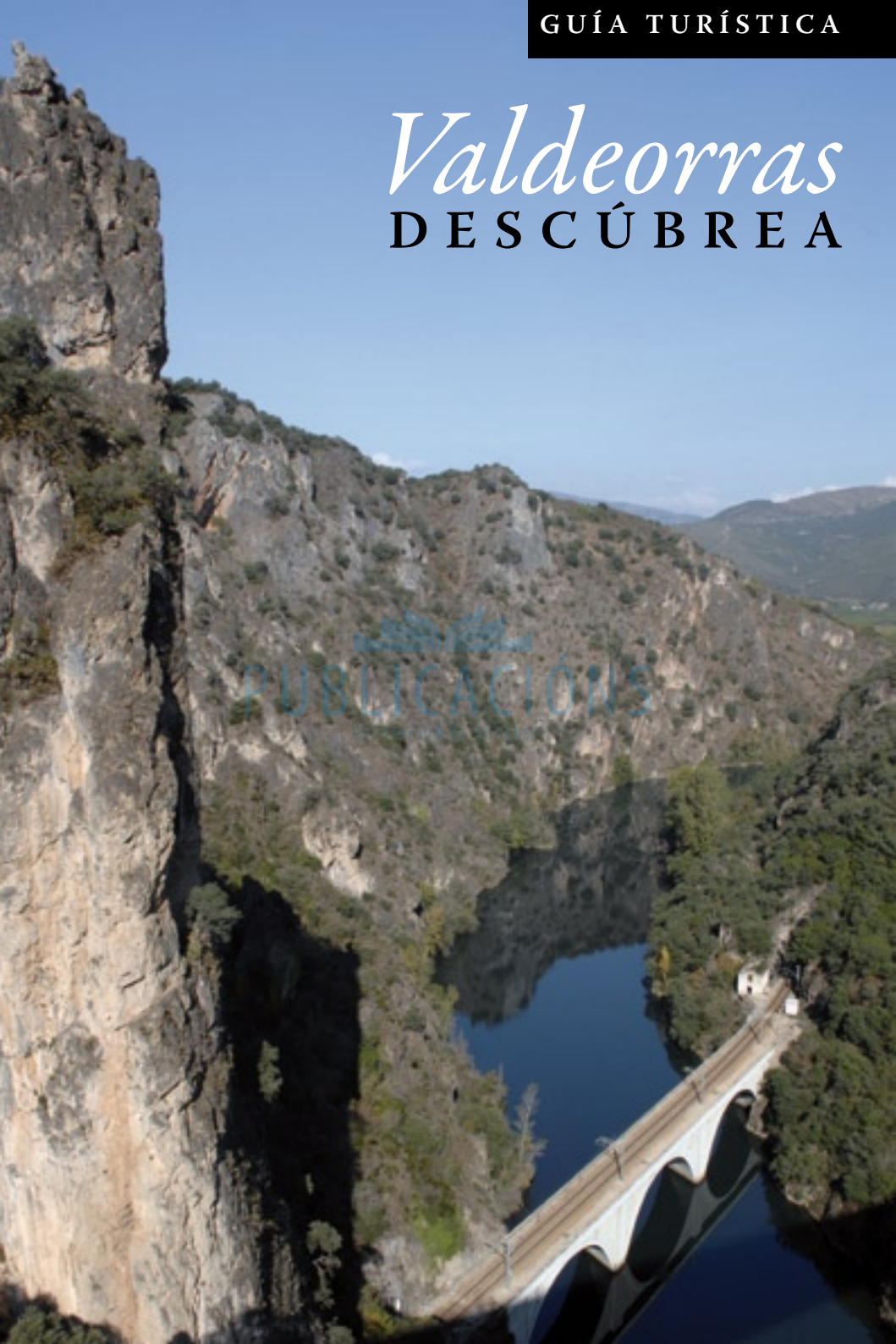

GUÍA TURÍSTICA

Valdeorras DESCÚBRELA

PUBLICACIONES
EDICIONES DE GALICIA

Igrexa de San Miguel

O Camiño Francés é o que tradicionalmente seguiron os cristiáns para peregrinar ata Santiago de Compostela. Pero nin foi o primeiro, nin o único. O primeiro discorria pola cornixa cantábrica, para evitar os riscos das zonas aínda ocupadas polos musulmáns, e coa máis importante das rutas confluían outras que se converteron en camiños secundarios e alternativos ante determinadas circunstancias meteorolóxicas ou doutro tipo.

É o caso do Camiño de Inverno a Santiago, que parte do Camiño Francés en Ponferrada e, para evitar a dura ascensión por Pedrafita –sobre todo en inverno–, chega ata Santiago despois de cruzar O Bierzo polo Sur, Valdeorras, a Ribeira Sacra, a Bisbarra do Deza e, finalmente, tras enlazar coa Ruta da Prata en Lalín, chegar á capital de Galicia. Este camiño é moi antigo, e demostrouse, con documentación, que era moi utilizado por peregrinos que

Ponte de Sobrado

preferían un trazado tranquilo e con climatoloxía invernal pouco adversa.

Ao seguir en grande parte do curso do río Sil, evitábanse as neves que o Camiño Francés ofrece en no Cebreiro. Dese frecuente uso quedan moitas igrexas dedicadas a Santiago, así como mosteiros ou conventos hospitalarios que atendían aos peregrinos na ruta. En canto ás probas documentais, atópanse sobre todo nos libros de inscrición de bautismos ou defuncións nas igrexas de moitas das poboacións polas que pasa este Camiño.

O trazado permite que os peregrinos gocen de certas vantaxes con respecto ao máis coñecido. Esta ruta desvíase do Camiño Francés en Ponte Boeza, Ponnerrada, e segue pola marxe esquerda do Sil cara a Toral de Merayo, Villalibre e Priaranza del Bierzo. Continúa cara ao Castelo de Cornatel, por Santalla, e logo a Borrenes, para seguir en dirección a As Médulas e Puente de Domingo Flórez. Tras pasar o río Cabrera, sempre deixando o Sil á dereita, a ruta entra na bisbarra

ourensá de Valdeorras. Ata este momento, percorréronse uns 35 quilómetros do total.

Pola bisbarra de Valdeorras discorren outros 30 quilómetros deste Camiño de Inverno. A primeira poboación importante deste tramo é Sobradelo, onde o Sil se cruza pola Ponte Nova para seguir a ruta pola marxe dereita do río. Éntoma é a seguinte poboación, antes de chegar ao Barco, a onde se entra pola rúa Real, e o concello barquense abandónase pola Proba. Segue por Arcos, Vilamartín, San Miguel e A Rúa, dende onde sae da bisbarra de Valdeorras para entrar, por Montefurado e Quiroga, na de Lemos.

Na Ribeira Sacra, o Camiño de Inverno ten unha lonxitude de 100 quilómetros ata que se interna na Bisbarra do Deza, na provincia de Pontevedra. Alí, será necesario percorrer outros 42 quilómetros máis, os que quedan ata Lalín, onde se enlaza coa Ruta da Prata para, finalmente, chegar a Santiago, uns 57 quilómetros máis tarde.

Zona urbana da Rúa

Era unha das vías de maior importancia que os romanos construíron no noroeste de Hispania e viña completar a rede de comunicacións de carácter principal que Roma deseñou para artellar o territorio, anos atrás, conquistado por Augusto.

As primitivas vías augustas: XVII e XIX engadiuse na época de Flavio unha nova que comunicaba, por un traxecto máis curto, a cidade de *Bracara Augusta* (a actual Braga en Portugal) con Astorga, cunha lonxitude de 215 millas, é dicir uns 320 quilómetros e que os seus propios construtores denominaron como a Vía Nova pola que se movía o ouro extraído polos romanos das Medulas e do río Sil. Así pois, esta nova vía inaugurábase sendo emperador Tito e César, o seu irmán Domiciano, ao redor do ano 79 d.C.; segundo quedou plasmado nos distintos fitos miliarios que se conservan ao longo do seu trazado, un deles, moi próximo a nós, podémolo contemplar nas inmediacións da Ponte Bibei. Nestas datas era gobernador da Provincia Tarraconense, á que pertencía o territorio da actual Galicia, Caius Calpetanus Rantius Quirinale Valerius Festus.

Para o estudo das vías romanas conta-mos cunha serie de documentos clásicos, entre os que podemos destacar o coñecido como *Itinerarium Antonino*, repertorio dos camiños de todo o Imperio e no que aparece a nosa vía en décimo oitava posición; de aquí que tamén a coñezamos como Vía n.º XVIII do Itinerario de Antonino.

A Vía Nova destaca das restantes vías por unha serie de singularidades que fortalecen a súa importancia histórica e patrimonial, xa que conserva un grande número de fitos miliarios elaborados en grandes bloques cilíndricos de granito, destinados, ao igual que os nosos indicadores quilométricos de estradas, a orientar e informar o camiñante á vez que facían de panfletos propagandísticos da figura do emperador reinante. Posúe numerosas pontes en bo estado de conservación, algunhas delas en uso como a Ponte Bibei e outras que conservan grande parte da súa fábrica orixinal romana como a ponte da Cigarrosa; consérvanse grandes tramos da calzada que permiten coñecer a técnica construtiva empregada polos enxeñeiros romanos e destaca o desexo destes por trazar

Ponte da Cigarrosa

unha vía con pendentes reducidas que non superasen, nos tramos máis difíciles, o 6% de pendente. Para iso tiveron que practicar numerosas curvas e xiros que xustifican o nome da Geira coa que se coñece en gran parte do seu trazado. Son destacables os tramos dos Cóbados de Larouco e a da Serra da Enciña da Lastra.

Un dos itinerario turísticos, de singular importancia, polos que atravesara a Vía Nova podémolo atopar na bisbarra de Valdeorras na que podemos situar algunhas das mansións que nos cita o Itinerario de Antonino: Foro en Valdeorras e Gemestario na Serra da Enciña da Lastra. Estas mansións identifícanse cunha serie de instalacións que en todo sistema organizado de comunicacións daban cobertura ás distintas necesidades dos viaxeiros; é dicir, unha rede de instalacións hoteleiras que ofrecían avituallamento, descanso, reparación de avarías, relevo de animais de tiro, etc. e estaban distribuídas ao longo da ruta a espazos comprendidos na distancia que pode percorrer unha persoa durante unha xornada de camiño. Así pois o itinerario que segue a Vía Nova ao longo

das nosas bisbarras e cos nomes usados actualmente é o seguinte:

Entra en Terras de Valdeorras polos Cóbados de Larouco, Larouco, Freixido e Ponte da Cigarrosa e pasa por Forum Cigurrorum, San Miguel de Outeiro, Vilamartín, A Rodeleira, Arcos, San Salvador da Proba, O Castro, O Córrego, O Regueiral, Rubiá, Robledo da Lastra, Os Arroxos, Tralaportela, Pedraponce e Pena Tallada para chegar á mansión de Gemestario e dende aquí continuar rumbo a Bergidum Flavium xa en Cacabelos (León).

Durante o noso percorrido pola Vía Nova en Valdeorras atoparémolos con importantes restos arqueolóxicos e fundamentalmente con mostras palpables do paso desta importante ruta por este territorio: como pontes, construcións máis destacables pola gran monumentalidade e beleza. Unha delas, a Ponte Bibeí, é unha das obras romanas máis importantes que se conservan en España, declarada Monumento Histórico Artístico no ano 1931, posto que mantén practicamente a súa factura orixinaria despois de dous mil anos.

Viñas en socalcos nos Codos de Larouco

A devandita ponte foi construída na época do emperador Trajano, con cadeirado de granito almofadado disposto en alternancia de sogas e tizóns, con tres arcos de medio punto desiguais, sendo o central o que presenta maiores dimensións. Ponte de maxestosas proporcións, de 75

metros de lonxitude e 22,5 metros de altura; deseñada para salvar o profundo val do río Bibei por medio de dous grandes e estilizados piares de planta rectangular rematados por tallamares triangulares, augas arriba, para minimizar o pulo das embravecidas augas do río.

Ponte do Bibei

Outra ponte de grandiosas proporcións é a Ponte da Cigarrosa, situada sobre o río Sil entre as poboacións da Rúa e Peñín. De feitura practicamente medieval e moderna que aínda conserva parte da súa obra orixinaria romana centrada nas bases dalgún dos seus piares actualmente ocultas baixo as augas do encoro de San Martiño. Consta de cinco arcos de luz variable, catro deles de feitura apuntada e o central, de maior luz, de medio punto.

Sobre o trazado da vía romana aínda podemos atopar máis exemplos deste tipo de construcións civís, de factura moito máis moderna pero que non deixan de ter o seu encanto particular: Ponte da Rodeleira en Vilamartín, Ponte do Córrego entre O Castro e Vilanova e Ponte do Regueiral en Rubiá.

En relación coa época romana outros vestixios de interese na bisbarra serían os seguintes:

- Restos de explotacións auríferas romanas coa técnica da *"Ruina Montium"* igual á empregada na explotación das Médulas, nas poboacións de Córrego, Éntoma, A Medua...
- Aras como a dedicada ao Deus Baco na Igrexa de San Turxo (Millarouso) e lápidas como a de Lucio Pompeiro Reburro na Rúa Vella.
- Numerosos restos de castros en toda a bisbarra de ocupación romana, dos cales poderíamos destacar o de Valencia do Sil e o de Villamartín.

Lápida da Cigarrosa

Millarios na Vía Nova

Pena Trevinca, a montaña máis alta de Galicia na Rede Natura 2000

Pena Trevinca é o cumio máis alto de Galicia. Situada a 2.127 metros, está rodeada doutras montañas que forman un macizo denominado Macizo de Trevinca, como Pena Negra (2.119) e Pena Surbia (2.095). A zona está incluída na Rede Natura 2.000 e é Lugar de Importancia Comunitaria (LIC), ademais de zona de especial protección para as aves (ZEPA). O territorio protexido abrangue unha ampla zona de case 25.000 hectáreas situada nos límites provinciais de Ourense con León e Zamora. A maior parte atópase no concello da Veiga e no de Carballeda de Valdeorras.

A orixe do nome de Trevinca debateuse longamente por historiadores, con varias posibilidades. Por un lado, podería provir do nome dunha flor silvestre moi habitual nesta zona: trátase da Vinca Minor, o nome vulgar da cal é "Pervinca". Esta especie é moi abundante en Trevinca, florece en primavera, é de cor

azul e ten catro pétalos. Outras fontes aluden a outras posibilidades por canto o "Tre" inicial podería derivarse das tres provincias que a montaña separa, e mesmo aos tres ríos que nacen nos seus cumios.

A serra apenas está explotada turisticamente, salvo no que se refire a rutas de senderismo que son utilizadas habitualmente polos amantes da montaña. Nas ladeiras do concello de Carballeda instaláronse algúns remontes para a práctica do esquí, e existe un refuxio de montaña do Club Pena Trevinca. Tamén na cara de A Veiga hai un refuxio da Federación Galega de Montaña. Está na localidade de Ponte.

O Macizo de Trevinca ten un clima excepcionalmente duro, con fortes nevadas en inverno, que ás veces se prolongan nos cumios ata ben entrada a primavera. Os altos nevados nutren regueiros, afluentes e ríos situados en todas as vertentes da serra, como o Xil, o Xares ou o Bibei. Nos cumios hai varias lagoas, de augas

Comezo da primavera no macizo

transparentes e extremadamente frías durante todo o ano. Entre eses lagos naturais da serra están o da Baña, e as lagoas de Ocelo e da Serpe.

Pero se algo distingue o lugar é o delicado equilibrio natural de todo o ámbito, no que hai unha grande diversidade bioclimática, debido fundamentalmente

ao desnivel existente entre as cotas máis baixas e as que están máis elevadas. Nesta serra conviven especies de flora e fauna moi escasas noutras zonas de Galicia, e consérvanse hábitat únicos: uceiras, prados ibéricos, desprendementos mediterráneos occidentais e termófilos, pendentes rochosas silíceas, bosques aluviais, de carballos, castiñeiros, acivros

Montañeiros ascendendo a Pena Trevinca con neve

e teixos. Hai unha grande abundancia de líquens nos madeiros dos carballos, o que dá idea da pureza do aire.

Ademais da Vinca Minor, a flor ligada á orixe do nome de Trevinca, tamén hai outra planta, a xenciana, que está sendo protexida: a súa raíz era utilizada dende tempo atrás como medicina, e contén a substancia máis amarga coñecida ata agora: a amargogencina. O Concello da Veiga, ademais destas dúas especies, tamén cita a outra como as súas xoias máis prezadas nesta materia: a planta carnívora “drosera rotunifolia”, que se atopa en certa abundancia nas zonas dos pasteiros con turbeiras existentes na vertente veiguesa da alta montaña. En canto á fauna, contabilizáronse aproximadamente 165 especies de vertebrados en todo o territorio. Delas, 100 corresponden a aves, outras 36 a mamíferos, 12 a anfibios, 13 a réptiles, e 4 a peixes. A aguiá real, o voitre leonado e o falcón peregrino son algunhas das especies existentes neste ámbito. Tamén viven nesta serra lobos e perdices “perdix”, ambas as dúas especies en vías de extinción, o lagarto “schereiberi”, endémico nas silvas, e unha bolboreta

chamada “Aricia morronensis ribbe” que é endémica de montaña. Tamén hai raposos, martas, xabarís e corzos.

As escasas poboacións situadas preto dos puntos máis altos da serra conservan a arquitectura popular típica da zona, coa pedra, a madeira e a lousa como protagonistas.

GR Pena Trevinca

Os GR son percorridos a pé, de gran lonxitude, debidamente sinalizados para facilitar o camiño aos visitantes. No caso do de Pena Trevinca, a sinalización aínda non se completou, pero xa está realizada en gran parte. Ao finalizar todo o traballo, contarase cunha ruta de preto de 200 quilómetros.

Trátase dun camiño circular que percorrería territorios de varios concellos, de Ourense e Zamora: A Veiga, Carballeda, Viana e Petín, en Galicia, e Porto e Pías, en Castilla-León. Ademais, tamén están previstos varios sendeiros de pequeno percorrido (PR).

Lagoa de Ocelo

O GR partiría de calquera dos puntos previstos, e realizaríase na dirección que cada camiñante quixese. Pero, por exemplo, saíndo de Ponte, en Zamora, pasaría por Vilanova, Ricosende, Soutadoiro, A Ermida do San Xil, minas de Valborraz, Veiga de Conde, Encoro de Ponte Porto, Porto, Pías, Sever, Cepedelo, Penouta, Corzos, Baños e Xares.

É unha ruta dunha dificultade alta, tanto pola súa lonxitude coma pola ascensión que é preciso realizar, xa que Trevinca está a 2.127 metros e moitos dos montes circundantes, a máis de 2.000. Ademais, o desnivel chega a ser de 1.700 metros –dependendo onde se inicie a ruta–, e as dificultades poden ser maiores en función da climatoloxía. En inverno, só pode ser realizada por montañeiros experimentados.

Este sendeiro permite coñecer moitas das lagoas de orixe glaciar que existen no macizo, así como aldeas de alta montaña que seguen conservando o sabor de antano. Os refuxios existentes na ruta garanten protección e abrigo aos senderistas.

Exemplar da diversidade de flora existente na zona

Practicando esquí no macizo

Capital da bisbarra de Valdeorras, O Barco é a poboación con máis habitantes de toda a zona. É unha cidade de servizos no territorio dos cales, ademais, poden atoparse grandes atractivos turísticos. A minutos da zona urbana hai varios tesouros: no Mosteiro de Xagoaza e o seu ámbito, o tempo parece deterse na súa natureza case virxe e a súa arquitectura románica; o conxunto monumental da Vila do Castro é unha poboación con encanto. A Pincheira de Fervenza, Éntoma, a Zona Vella do Barco ou Viloira son outros lugares que non deben perderse os visitantes que se acheguen á localidade. Na capital municipal hai espazos para o paseo e a diversión: o Malecón, na marxe dereita do Sil, é un amplo ámbito natural intelixentemente urbanizado que se converte, sobre todo en verán, no lugar onde se concentra a vida social de concello. No paseo e as súas inmediacións atópanse boa parte dos locais de ocio da vila.

PARA VISITAR

O Sil. Paseo do Malecón

O paseo do Malecón é un grande espazo para o recreo que percorre a marxe dereita do río Sil na zona urbana do Barco. O Malecón está urbanizado, con espazos para parques infantís, zonas deportivas, lugares para o paseo e, sobre todo, moito espazo verde e árbores. Este lugar é o centro da vida da vila, onde se celebran a maior parte dos actos das festas, as actuacións musicais, as probas deportivas e outras moitas actividades. Na parte baixa do paseo, xusto na ribeira do Sil, outra zona natural é tamén lugar para o descanso e a diversión. Alí atópanse a praia fluvial de area, e outro tramo de ribeira plantado de herba cun longo paseo ata o lugar onde se atopan as piscinas municipais e as pistas polideportivas. Na outra beira do Sil, a onde se chega a través dunha pasarela peonil, atópase a Área Recreativa do Salgueiral. Neste caso, a fisionomía natural da zona alterouse o menos posible para crear paseos entre as árbores, colocáronse bancos e construíuse un estanque de auga. Hai tamén barbacoas e mesas, para gozar dunha xornada completa ao aire libre.

Casco Antigo do Barco

Un paseo polo casco antigo do Barco é imprescindible para quen queira coñecer as orixes dunha poboación que naceu dun asentamento creado en Porto da Barca –un antigo embarcadorio– no que se ancoraban as barcazas que se utilizaban para cruzar o río Sil e acceder, de forma rápida, á vila do Castro, onde se atopaban os servizos administrativos de zona. Os restos dese porto aínda poden verse nas proximidades da Praza Maior, o verdadeiro centro neuráxico deste barrio. A praza ábrese ao río Sil, e tanto nela coma nas rúas lindantes pode apreciarse unha variedade de edificacións que van dende as grandes casas señoriais con escudos nas súas fachadas, ata

os máis modestos edificios. Do estilo modernista do edificio do antigo casino, ata a arquitectura tradicional da zona. A igrexa de San Mauro, patrón do Barco, atópase neste barrio. O templo orixinal construíuse a finais do século XVI, logo quedou en estado case ruinoso, e volveu levantarse a principios do século XX. O casco antigo está sendo revitalizado cun ambicioso programa que fixo peonil a praza e algunhas das súas rúas. É, ademais, unha das zonas máis dinámicas no sector hostaleiro.

Conxunto Monumental Vila do Castro

Situada sobre unha lomba, e con nome que denota a súa orixe prerromana, a Vila do Castro é un dos lugares máis singulares do concello do Barco. Situada a apenas cinco minutos en coche da zona urbana, nesta vila, declarada Ben de Interese Cultural, edificouse unha fortaleza que no século XII tiña xa grande

importancia como lugar de vixilancia do camiño de entrada a Galicia. O Castro foi capital administrativa da bisbarra durante séculos, pero no XVIII comezou a súa decadencia. Da antiga fortaleza medieval quedan, hoxe en día, unha torre que aínda dá fe da súa relevancia, así como parte do muro, sobre o que se apoia unha Casa Grande con galerías e arcos na parte que mira cara ao Barco. Ao lado atópase a igrexa, do século XVIII, pequeno e típico expoñente da arquitectura rural galega. No Castro atópase tamén o Pazo dos Flórez, quizais a construción señorial de titularidade privada máis importante e mellor conservada da bisbarra. Construída en 1630, ten unha fachada moi rechamante, con seis arcos realizados en pedra vermella da terra e sete balcóns de ferro nesta fachada. O edificio é agora un hotel, e ten unha capela á que se accede por dúas portas: a que dá á praza dianteira do pazo, e a situada na biblioteca do propio edificio. Nunha das súas construcións auxiliares hai un museo de carruaxes antigas.

Ademais, no Castro recuperáronse moitas vivendas tradicionais, tanto para uso particular coma para negocios de hosta-

Pazo dos Flórez

lería. As covas son outra das orixinalidades desta poboación.

Cada Semana Santa, no Castro celébrase a procesión dos caracois. Ten lugar o Venres Santo pola noite, e debe o seu nome aos centos de cunchas de caracois que se colocan, cheas de aceite con mechas acendidas, no percorrido que segue a procesión.

Mosteiro de Xagoaza

Nun ámbito natural extremadamente coidado atópase o Mosteiro de Xagoaza, ao que se chega en poucos minutos en coche dende O Barco, ou en media hora de agradable camiñada. Situado nas proximidades da poboación do mesmo nome, os edificios principais deste conxunto monumental –monasterio e igrexa de San Miguel– están rodeados de grandes espazos verdes, nos que sobresaen a existencia de masas de árbores autóctonas, como o castiñeiro, o carballo ou o piñeiro do país. Tamén destaca a grande variedade de especies arbóreas existente na zona: albedros, bidueiros, abeleiras, aciñeiras, oliveiras

e loureiros atópanse de forma masiva en todo o ámbito.

A Igrexa de San Miguel é de orixe románica (séculos XII e XIII). Deste estilo consérvase, en moi bo estado, a ábsida semicircular, cuberta parcialmente con bóveda de casca e restos de capiteis. A nave central ten unha cuberta a dúas augas, cun artoado de madeira interior, e pinturas de estilo manierista, datadas no século XVI. O retablo, de estilo barroco, ten columnas estriadas en zig-zag. Na fachada pode verse unha cruz da Orde de San Juan de Jerusalén.

A construción do mosteiro está datada no século XVIII. O edificio, que impressiona pola súa beleza e simplicidade, está realizado en pedra e artículase, en forma de U, ao redor dun claustro interior rectangular. A este patio, e tamén ao mosteiro, accédese por un grande portalón, dende o que pode verse a galería de madeira situada no primeiro piso do edificio, arredor de todo o claustro. Na planta baixa da construción sitúase unha moderna adega vitivinícola, os viñedos da cal se atopan situados tamén no ámbito do conxunto monumental.

Igrexa e mosteiro de Xagoaza

Igrexa e Casa Grande de Viloira

Viloira e a súa Casa Grande

Viloira é unha poboación situada a poucos metros do Barco, na marxe esquerda do Sil. En Viloira atópase a Casa Grande, unha grande edificación señorial rodeada dun amplo xardín. Trátase dun magno edificio de dúas plantas, realizado en pedra e construído a mediados do século XVII. Ten dous patios interiores, nun dos cales se atopa unha curiosa fonte realizada en pedra calcaria rosada, e nos que se conservan os piares de pedra vermella da zona. O edificio foi rehabilitado pola Xunta de Galicia e hoxe alberga as oficinas administrativas do goberno galego.

A entrada principal da Casa Grande de Viloira está encravada na praza de Otero Pedrayo, un espazo, na súa maioría peonil, completamente cuberto polas ramas dos grandes plátanos durante o verán. Trátase dunha das prazas con máis encanto do concello, especialmente nos meses estivais. No seu ámbito atópanse moitos establecementos hostaleiros, co mellor da cociña tradicional de Valdeorras, e dela parten estreitas rúas, nas que seguen existindo pequenas vivendas de dúas plantas, con corredores de madeira e empinadas escaleiras de acceso, seguindo a arquitectura típica da zona.

A Igrexa de Viloira tamén merece unha visita. Crese que o templo actual foi construído no século XVIII sobre a base dunha antiga igrexa románica da que apenas quedan vestixios. É destacable a súa portada principal, así como a espadaña barroca que loce, realizada en pedra do país.

Pincheira de Fervenza

A “Pincheira” de Fervenza é un enclave natural que ninguén debe perderse, pola beleza case salvaxe do lugar. Trátase dunha fervenza situada a poucos metros da poboación de Fervenza. Pode chegar-se en coche case ata a mesma fervenza. A auga cae con forza dende case trinta metros de altura a unha lagoa natural dende a que segue o seu curso. Varandas de madeira, mesas e cadeiras agrúpanse nun amplo espazo dende o que tamén pode verse unha panorámica espectacular do Val do Sil. Trátase dunha das moitas fervenzas naturais que hai na zona, pero quizais é unha das máis impresionantes e, ao mesmo tempo, máis doada de visitar polo cómodo acceso e a proximidade ao Barco.

Pincheira de Fervenza

Pontes de orixe romana

No concello do Barco atópanse varias pontes de orixe romana. O máis relevante, e quizais o que mellor pode verse atópase na localidade de Éntoma. Situada sobre o río Galir, crese que esta ponte era parte dunha das vías secundarias

Ponte de orixe romana do Corrego

da Vía XVIII romana, está realizada en laias de lousa, é dun so arco e aséntase sobre a pedra viva do fondo do río. Na pequena poboación do Córrego, entre Vilanova e O Castro, hai outra ponte, neste caso para salvar o río Forcadela. Tamén ten un so arco de medio punto realizado con laias de lousa, e é, segundo os estudosos, de orixe romana. En Xagoaza, a uns 500 metros augas arriba do Mosteiro, sobre o río Mariñán, pode verse outra ponte, esta moi atractiva polas súas dimensións. Situada ao lado dos restos dun antigo muíño, é dun so arco pero con piares moi elevados sobre o leito do río, e atópase en boas condicións de conservación.

Patrimonio relixioso

Ademais dos exemplos de patrimonio relixioso xa mencionados, no Barco hai outros templos que tamén merecen ser visitados. Un dos casos máis destacados é o da igrexa de Outarelo, dedicada á advocación de San Francisco Blanco. Nesta pequena poboación celébrase cada 5 de febreiro a romaxe en honra a este santo, patrón dos males da cabeza. A igrexa, na que se garda nunha urna a caveira do santo, foi construída a principios do século XVII e ten un retablo de estilo barroco moi singular. Tamén merece atención a igrexa da Proba, de orixe románica, aínda que as sucesivas modificacións eliminaron a maior parte das evidencias deste estilo. No seu interior hai pinturas de principios do século XVI.

PARA GOZAR

Feiras e festas

Festa do Botelo

Festa gastronómica moi asentada no Barco, na que participan cada ano centos de persoas. Ten lugar habitualmente na segunda quincena do mes de xaneiro, e durante o xantar degústase o tradicional “botelo” da zona. Trátase dun embutido con diferentes carnes de porco, adubiadadas e curadas e posteriormente cocido. Acompáñase de patacas fervidas e chourizos.

Camiño das Covas do Castro

A primeiros de xullo ten lugar na Vila do Castro o Camiño das Covas. Centos de persoas reúnen neste lugar para visitar as covas privadas que se abren ese día para degustar os viños caseiros que nelas se elaboran, acompañados de bos pinchos con produtos do lugar.

Feira de Viloiira

A feira mensual do Barco celébrase cada día 6, na localidade de Viloiira. É a máis importante da bisbarra e nela reúnense centos de vendedores e miles de compradores. O clásico “polbo á feira” pode degustarse tanto nos postos colocados ao efecto coma nos establecementos existentes na praza.

Festa do Corpus no Casco Antigo

Tres das rúas máis representativas da zona vella, San Roque, Real e San Mauro, cóbrense de alfombras de flores na festa do Corpus. Os adornos florais son realizados polos veciños do barrio, que en ocasións traballan durante toda a noite para poder ofrecer, dende primeira hora da mañá, as creacións máis orixinais e rechamantes.

Festas patronais

Son moitas as festas patronais que se celebran no concello do Barco, pero as máis importantes, non só para o concello, senón para toda a bisbarra, son as do Cristo, o 14 de setembro. Durante polo menos unha semana, na vila pódese gozar dun amplo programa pensado para todos os públicos. Actuacións musicais para os máis novos, parques infantís, teatro e xogos para os máis pequenos, orquestras para todas as idades, e probas deportivas, como a Milla Urbana ou o Descenso do Sil, que reúnen en ocasións a milleiros de persoas. O paseo do Malecón e a praza Maior son os lugares nos que se concentran as actividades. O Barco celebra tamén a festa de Santa Rita, no mes de maio e, por último, o patrón do Barco, San Mauro, en xaneiro, é unha pequena festa que se celebra sobre todo no ámbito familiar.

Ademais, tamén no Barco, teñen lugar, o 16 de agosto, as festas de San Roque, no barrio do mesmo nome. Viloiira celebra a Oitava do Corpus, San Xoán, en Éntoma, en Vilanova as festas son o 15 de agosto, en honra á Asunción, e Forcadela celebra

o Santiago o 25 de xullo. Por último, as festas de Santa Mariña son a mediados de xullo.

Rutas turísticas

No Concello do Barco hai sinalizadas seis rutas. Son as seguintes:

Ruta Monumental. PRG-13

Comeza no Barco. Segue en dirección a Vilanova, pola rúa do Chao e, antes de chegar a esta poboación, toma un camiño á esquerda para, tras pasar polo Córrego, seguir ata O Castro. Dende aquí toma a estrada de Veigamuíños a Xagoaza, onde se visita o Mosteiro, para logo pasar polo Ferradal e Portela, e descender a Tremiñá e de novo ao Castro e ao Barco.

Lonxitude: 13,2 Km.

Tempo: 3 horas

Dificultade: baixa

Alfombras florais do Corpus no casco vello

Ruta do Serro. PRG-14

A ruta comeza no Barco, pola rúa Veiguiña, para seguir pola Ribeira, a Vilobal, onde se toma a pista que sobe ao Serro, para seguir ata o alto da Portela de Éntoma. Dende alí iníciase o regreso ao Barco, polo cumio do Serro, a través dun camiño ben marcado que leva ao alto do Xirimil, dende onde se toma a estrada do Serro e regrésase ao Barco.

Lonxitude: 10 Km.

Tempo: 2 horas

Dificultade: baixa

Ruta do Camiño Real. PRG-15

A parte do cemiterio do Barco, pola rúa Retorno, onde se ven indicios do vello Camiño Real, para chegar á estrada que leva a Éntoma, onde se toma un sendeiro que chega á Veiga de Cascallá, e alí, en

dirección oeste, un camiño que se segue ata chegar a unha ponte sobre o regueiro. O camiño sobe en dirección ao alto de Erbedal e, logo, polo mesmo traxecto da ruta PRG-14, chégase ao Alto do Xirimil, para seguir o mesmo percorrido anterior e regresar ao Barco.

Lonxitude: 17,4 Km.

Tempo: 4 horas

Dificultade: baixa

Ruta das Penas Marías. PRG-16

Comeza no mesmo lugar que a Ruta Monumental, pero seguindo ata Vilanova en vez de desviarse ata O Córrego. Logo séguese ata Reporicelo e, dende aquí, continúaase coa ascensión ata as Penas Marías. En total, o desnivel desta ruta é de 949 metros, e o cumio do pico Penaguillón está situado a 1.279 metros, mentres que as Penas Marías están a 1.256. Dende alí, báixase por Puxeiros, e, por unha pista forestal, ata Outarelo, para logo tomar a pista do Córrego e volver ao Barco polo mesmo lugar que a Ruta Monumental.

Lonxitude: 18,2 Km.

Tempo: 5 horas

Dificultade: media

Ruta da Serra de Eixe. PRG-17

O paseo comeza na fonte da rúa Cima-devila, en Viloira. Dende ese momento iníciase a ascensión, que salvará un desnivel de 893 metros, polo camiño vello de Alixo, con varios desvíos, ata chegar a esta poboación polo lugar de Barbadá. Sáese de Alixo en dirección este, ata que se chega a Domiz e, dende alí, a Canda, por unha pista asfaltada rodeada de castiñeiros. Logo séguese ata Campo dos Caios, un pico situado a 1.223 metros de altitude. Dende ese punto iníciase a baixada, ata chegar de novo a Alixo, e regresar ao Barco seguindo o mesmo camiño que á ida.

Lonxitude: 23,8 Km.

Tempo: 5 horas

Dificultade: media

Ruta Panorámica. PRG-18

O itinerario iníciase en Viloira, pola rúa Vilabril. Pola paraxe da Raña chégase á poboación de Arnado, onde se toma o camiño en dirección a Correxais. De alí séguese a Fervenza, onde é obrigado ver a pincheira e, logo, por unha pista asfaltada chégase a Santa Mariña, a poboación máis alta do Barco, a 860 metros de altitude. Pola pista asfaltada séguese ata Santi-goso e, por un camiño, baixa ata Viloira.

Lonxitude: 17 Km.

Tempo: 4,5 horas

Dificultade: baixa

Ruta da Pincheira de Fervenza

O punto de saída atópase na área recreativa do Salgueiral, e segue en dirección ao Parque Empresarial da Raña, dende onde se accede ás poboacións de Vales, Cesures e Fervenza, onde pode verse a Pincheira. O regreso realízase dende este lugar pola poboación de Arnado, novamente en dirección ao Parque Empresarial, para rematar, polo mesmo camiño que na ida, no Salgueiral.

Lonxitude: 13,5 Km.

Tempo: 2,5 horas

Dificultade: baixa

Ponte de orixe romana en Entoma

PARA COMER

Restaurante San Mauro

O Barco. ☎ 988 320 145

Restaurante vasco Arkupe

O Barco. ☎ 988 326 477

Restaurante Fernando III

O Barco. ☎ 988 320 371

Restaurante Santa Ángela

O Barco. ☎ 988 327 397

Lisboa Restaurante

O Barco. ☎ 988 320 029

Mesón Manu Ares

O Barco. ☎ 988 326 438

Mesón Vila do Castro

O Castro. ☎ 988 347 117

Cafetería Restaurante Nobuk

O Barco. ☎ 988 684 203

A Pousada Galaica

O Barco. ☎ 988 347 235

Restaurante Alecrín

O Barco. ☎ 988 682 167

Cafetería Restaurante Cociña do Lar

O Barco. ☎ 988 320 051

Pizzaría La Trattoria

O Barco. ☎ 988 326 321

Mesón La Gran Tortuga

O Barco. ☎ 988 347 044

Restaurante Pazo do Castro

O Castro. ☎ 988 347 423

Restaurante Asador

Vilaira. ☎ 988 322 152

Casa Ignacio

Vilaira. ☎ 988 326 005

Mesón O Isla

Vilaira. ☎ 988 325 134

PARA DURMIR

Pazo do Castro****

O Castro. ☎ 988 347 423

Hotel Espada II***

N-120 – O Castro. ☎ 988 322 686

Hostal O Isla***

Vilaira. ☎ 988 325 134

Hostal La Gran Tortuga**

O Barco. ☎ 988 321 175

Hostal Mayo**

O Barco. ☎ 988 322 098

Hostal Casa Ignacio**

Vilaira. ☎ 988 326 005

Hostal A Barca**

Vilaira. ☎ 988 320 586

Hostal Lisboa*

O Barco. ☎ 988 320 029

Hostal Viloira*

Viloira. ☎ 988 322 152

Pensión do Lar*

O Barco. ☎ 680 608 066

TELÉFONOS DE INTERESE

Concello

☎ 988 320 010- 988 320 202

Información Turística

☎ 988 320 053

Hospital Comarcal

☎ 988 329 006

☎ 988 339 000 (*Urxencias*)

Centro de Saúde

☎ 988 320 840

☎ 988 325 794 (*Urxencias*)

Farmacia Gurriarán

☎ 988 320 081

Farmacia Arias Gómez

Viloira. ☎ 988326188

Farmacia Nieves González

☎ 988 320 375

Farmacia Fernández Martínez

☎ 988 325 105

Clínica Veterinaria Valcán

☎ 687 747 967

Clínica Veterinaria do Sil

☎ 629 879 117

Clínica Veterinaria González Ordóñez

☎ 988 322 603

Garda Civil

☎ 988 320 381

Garda Civil Tráfico

☎ 988 321 035

Policia Local

☎ 988 322 939 - 616 402 880

Estación RENFE

☎ 988 320 330

Estación Autobuses

☎ 988 325 946

Correos

☎ 988 320 815

Taxis

☎ 988 320 989

Notaría

☎ 988 320 061

Registro da Propiedade

☎ 988 320 359

Xulgado

☎ 988 320 084

Casa Grande Viloira (Xunta de Galicia)

☎ 988 320 264

Fundación Comarcal Valdeorras

☎ 988 321 905

